

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

בא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ילקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. דברי הרמב"ם על חישוב לוח-השנה לפי החמה ולפי הלבנה

בתחילת הלכות קידוש החודש אומר הרמב"ם: „חדשי השנה הם חדשי הלבנה, שנאמר¹ עולת חדש בחדשו ונאמר² החודש הזה לכם ראש חדשים... והשנים שאנו מחשבין הם שני החמה שנאמר³ שמור את חודש האביב.“

ההסבר לכך הוא: „חדש הלבנה“ הוא בערך עשרים ותשעה ימים וחצי⁴, שזהו משך הזמן של מחזור הלבנה. „שנת חמה“ היא כשלוש מאות ושישים וחמישה ימים ורבע⁵, שזהו משך זמן המחזור השנתי של החמה.

בהלכה הנ"ל קובע הרמב"ם שתי הלכות⁶:

(א) ש„חדשי השנה“ נקבעים לפי מחזור הלבנה. כלומר, חודש – איננו אחד מתוך שנים-עשר חלקי שנת החמה, כפי שנהוג אצל רוב האומות, אשר שנת מהלך החמה נחלקת לשנים-עשר חלקים-חדשים, אלא „חדשי הלבנה“.

(ב) למרות זאת, כיוון שפסח צריך לחול באביב⁷, ועונות השנה מתאימות לשנת חמה, הארוכה בכאחד-עשר יום משנת-לבנה⁸, מחשבים את השנים לפי מחזור החמה, ולפיכך מעבר בית-הדין את השנה אחת לשתיים-שלוש שנים „כדי שיהיה הפסח בזמן האביב“⁹.

בפרקים שבהמשך אומר הרמב"ם, שגם החשבון שלפיו אנו נוהגים כיום [שנסדר על-ידי רבי הלל הנשיא¹⁰] קבוע באופן כזה, שבכל מחזור של תשע-עשרה שנים משתוות שנות החמה לשנות הלבנה, עד אשר „לא יישאר ממנין ימי החמה בכל תשע-עשרה שנה חוץ משעה אחת וארבע מאות ושמונים וחמישה חלקים“¹¹.

על כך שואל בעל ה„פירוש“¹², ואומר ש„אחר שנים רבות“, כאשר תצטבר כמות גדולה של העדפים של שעה ותפ"ה חלקים, לא תצא עונת האביב בניסן, אלא בחודש אייר, ועונה: „יבוא מורה צדק ויודיענו“.

[ולמעשה: שעד לשנה האחרונה של „שית אלפי שנים דהוה עלמא“ עדיין¹³ יחול האביב בחודש ניסן]¹⁴.

יש להבין: ההלכה של „שמור את חודש האביב“, איננה קובעת רק שניסן יחול באביב, אלא שפסח יחול באביב, כפסק-דין הרמב"ם, כאמור לעיל, שכאשר חישב בית-דין ומצא שעונת האביב תחול „בשעה עשר בניסן“ היו מעבירים את השנה „כדי שיהיה הפסח בזמן האביב“. ואין מובן: לפי הצטברות של עודפי המחזור (שעה ותפ"ה חלקים) עד עתה, ואפילו בזמן הרמב"ם ולפניו, כבר החלה עונת האביב פעמים רבות¹⁵ מספר ימים לאחר ט"ז ניסן¹⁶, וכיצד מותאם הדבר להלכה

(10) ראה בעל המאור ר"ה (כ, ב). רמב"ן גיטין לו, א. השגות הרמב"ן לסהמ"צ מ"ע קנג. חי' הר"ן סנהדרין יא, א"ב. חינוך מצוה ד'. ובכ"מ. וצ"ע שברמב"ם בהל' קדה"ח אינו. וראה שם פ"ה ה"ג. ה"ג. סהמ"צ שם. וראה סה"ד ד"א ק"ח. ועוד. תו"ש בא ח"ג פ"ב ואילך, וש"נ.

(11) רמב"ם שם פ"ז ה"ז.
(12) בפ"ש ה"ג שם.
(13) ראה ספר עתים לבינה מאמר יב.
(14) ראה בעתים לבינה שם שמפרש שזוהי הכוונה בתירוץ ה„פירוש“, יבוא מורה צדק ויודיענו.
(15) בהשנים שבאמצע המחזור, ככהערה הבאה.
(16) ראה בספר העבור לראב"ח הנשיא (מאמר ג') שעד ה' דבמונו (אשר חי בשנת ארבעת אלפים ושמונה מאות

(1) פנחס כה, יד.
(2) פרשתנו יב, ב.
(3) ראה טו, א.
(4) במהלכם האמצעי תשעה ועשרים יום י"ב שעות .. תשצ"ג חלקים (רמב"ם שם פ"ז ה"ג).
(5) ראה רמב"ם שם רפ"ז. לקמן בפנים השיחה.
(6) ראה ב„פירוש“ לרמב"ם הל' קדה"ח בתחלתו. וראה ראב"ע פרשתנו שם ובכ"מ.
(7) ר"ה כא, א. סנהדרין יג, ב. רמב"ם שם רפ"ד.
(8) רמב"ם שם פ"א ה"ב.
(9) לשון הרמב"ם שם פ"ד ה"ב.

ההילולא ישלים וימלא גם מה שנחסר בהתפשטות והפצת המעינות בגלל המניעה ועיכוב בכח הדיבור דבעל ההילולא, הן ע"י לימודו לעצמו **בדיבור** והן בהפצת המעינות חוצה לאחרים.

לקוטי

כא

שיחות

של „שמור את חודש האביב“, שפסח צריך לחול באביב?

ב. ההסבר לכך, לכאורה, והקושי עליו

לכאורה ניתן היה לתרץ זאת בדברי הרמב"ם בהמשך¹⁷, שהעודף של שעה ותפ"ה חלקים בכל מחזור הוא רק לפי החישוב (הנקרא „תקופת שמואל“) הקובע ששנת החמה היא „שס"ה יום ורביע יום“, ואילו לפי החישוב („תקופת רב אדא“) הקובע ששנת חמה היא שס"ה יום ו„פחות מרביע יום“, יוצא ש„לא תמצא תוספת במחזור של י"ט כלל“.

לפי זה מותאם חשבון השנים, שלפיו אנו מחשבים כיום, להלכה של „שמור את חודש האביב“, כי אין מחשבים לפי „תקופת שמואל“ אלא לפי „תקופת רב אדא“, ש„חשבון זה הוא האמת יותר מהראשון“¹⁸, כמצוין על-ידי מספר מה"ראשונים¹⁹, שלפי חשבון זה חל פסח תמיד בעונת האביב.

אך עדיין אין מובן: הסיבה לכך שצריך להשוות את שנות הלבנה לשנות החמה היא משום „שמור את חודש האביב“, וכיוון שלפי החישוב של „תקופת שמואל“ עדיין נותר בכל מחזור עודף, מדוע אומר הרמב"ם²⁰, ולמה סמכנו על מנין זה .. (כי) לא ישאר ממנין ימי החמה .. חוץ משעה אחת...: „כיצד ייתכן לסמוך על „מנין“ זה, בעוד אשר ההשתוות איננה מותאמת לגמרי להלכה של „שמור את חודש האביב“?

ג. השנים הן שנות חמה גם לפי חישוב „תקופת שמואל“

יש לומר שההסבר לכך הוא: מלשון הרמב"ם „והשנים שאנו מחשבים הם שני החמה שנאמר שמור את חודש האביב“ מובן, ש„שמור את חודש האביב“ אין ללמוד רק שפסח צריך לחול באביב, אלא שתמיד צריך פסח לחול באותו חלק של שנת החמה²¹. ובהלכה של „שמור את חודש האביב“ המתייחסת לשנים, די „שיהיה חודש זה (ניסן) בזמן האביב“²², שחלק מחודש ניסן יחול באביב²³. ולכן די לפי הלכה זו בכך, שעונת

21 ועפ"י יובן מ"ש הרמב"ם (שם פ"ד סה"א), מפני מה מוסיפין חודש זה מפני זמן האביב כדי שיהא הפסח באותו זמן .. ולולא הוספת החודש הזה הפסח בא פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים – ולכאורה א"מ: (א) מה מוסיף הרמב"ם במ"ש „ולולא הוספת החודש הזה כו“, על מה שכתב לפניו „מוסיפין חודש זה מפני זמן האביב“? (ב) מהו אומר „פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים“, שמלשון זה משמע שהדיק הוא לא – בזמן האביב, כ"א – שלא יהי' „פעמים בימות החמה פעמים בימות הגשמים“? וי"ל שב' לשונות אלו הם ב' דינים. ומפני מה מוסיפין כו" הוא דין בשנה שתקופת ניסן מתאחרת אחרי ט"ו ניסן; ו, ולולא הוספת החודש הזה כו" הוא דין בנוגע כוללות השנים, שמוזמן לזמן צריך לעבר את השנה בכדי שהפסח שבכל השנים יהי' בזמן אחד (ושלא יהי' „פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים“).

22 לשון הרמב"ם שם פ"ד ה"א. וראה הערה הבאה.
23 ויש לומר, דמה שמעברין על התקופה, היא „כדי שיהי' הפסח בזמן האביב“ (רמב"ם שם פ"ד ה"ב), משא"כ מה שמעברין על האביב ועל פירות האילן הוא, כדי שיהיו השנים שני החמה (רמב"ם שם סוף ה"ד*). ועפ"י יובן גם מ"ש הרמב"ם שם ה"ג, „כדי שיהי' האביב מצוי להקריב ממנו עומר התנופה בששה עשר בניסן“ – דלכאורה: הרי מה שמעברין על כל ג' הסימנים הוא מצד „שמור את חודש האביב“ שנוגע לפסח, ולמה אומר „כדי שיהי'... להקריב

(* וזוה שבהלכה זו (ה"ד) מביא הרמב"ם רק ב' הסימנים דאביב ופירות האילן – משמע קצת שכוונתו ב,ואלו הן הדברים“ היא (בעיקר) לענין ב' סימנים אלו. משא"כ מה שמעברין על התקופה הוא לא רק „כדי שיהיו השנים שני החמה“ אלא גם „כדי שיהי' הפסח בזמן האביב“. ויש לומר, שב' הלשונות שברמב"ם שם ה"א, שהיא הפסח באותו זמן“, „שיהי' חודש זה בזמן האביב – הם הקדמה (ב' הענינים שב)ב' הלכות שלאח"ז: עיבור מפני התקופה (שבהלכה ב') – הוא, „כדי שיהי' הפסח באותו זמן“ (אביב); מפני האביב ופירות האילן (שבהלכה ג') הוא כדי „שיהי' חודש זה בזמן האביב“.

ושמונים ושלש ליצירה – נוסח השער), „מועד הפסח כולו נופל בתקופת טבת כגון שנה חמישית ושנת שלשה עשרה ושנת י"ז שאתה מוצא בכלם תקופת ניסן נופלת אחר כ"ב יום מניסן כו“. וראה גם ספר העבור להראב"ע (סוד העבור „העד האחד“ ויש בסופו „העד השביעי“). יד רמ"ה לסנהדרין (יג, ב ד"ה ואיכא דקשיא). יסוד עולם מאמר ד' (פ"ב, פי"ד ועוד). ובכמה מפרשים וספרי חשבון העיבור.
17 רפ"ט שם.
18 לשון הרמב"ם שם פ"ה ה"ז.
19 שנסמנו בהערה 16. ועוד.
20 בפ"ו ה"י שם.

האביב תחול בחודש ניסן, אפילו כאשר היא חל בסוף החודש.

לפי זה יוצא, שגם לפי החישוב של „תקופת שמואל“, שבכל מחזור נותר עודף קטן, הרי על-ידי השוואת שנות המחזור דואגים לכך שההלכה של „שמור את חודש האביב“ המתייחסת לענין השנים תתקיים, כיוון שגם לפי חישוב זה לא יתחיל האביב לעולם אחרי חודש ניסן.

בכך מובנים גם דברי הרמב"ם, שהסיבה לכך ש„סמכנו על מנין זה“ (של שנות המחזור) מפני שלפיו „לא יישאר ממנין ימי החמה חוץ משעה אחת...“, כך: „סמכנו על מנין זה“ (של שנות המחזור) מפני שעל-ידי „מנין זה“ מקיימת ההלכה שהשנים צריכות להיות „שני החמה“²⁴, ולצורך הלכה זו מספיק החישוב ש„לא ישאר... חוץ משעה אחת...“ כדי ש„סמכנו על מנין זה“, כנ"ל.

ד. גם „תקופת שמואל“ מותאמת להלכה

אך יש להבין: לצורך ההלכה של „שמור את חודש האביב“ בהתייחסה לפסח, הכרח להודקק לחשבון האמיתי, של „תקופת 25 רב

ממנו עומר? וי"ל בזה, כי אלולי טעם זה (כדי שיהי' כו' להקריב ממנו עומר) ה' מספיק גם כשהאביב הוא בסוף חודש ניסן (מכיון שגם אז היא שנת החמה, ככפנים).

(24) להעיר מחמרא וחי סנהדרין שם בשם הרא"ש. (25) ביד רמ"ה (סנהדרין שם ד"ה ואיכא) מקשה שגם לפי תקופת רב אדא נופלת (לפעמים) תקופת ניסן (בשנת ט"ז למחזור) ביום ט"ז*. אבל עפ"מ הרמב"ם שם ספ"י: וחשבון שתי התקופות האלו שביארנו (דשמואל ורב אדא) דרכם הכל בקירוב הוא ובמהלך השמש האמצעי לא במקומה האמיתי, אבל במקום השמש האמיתי תהי' תקופת ניסן בזמן אלו בכמו שני ימים קודם שתי התקופות, נמצא לכאורה דהג"פ הוא לאחר התקופה** (ראה יסוד עולם שם. הון עשיר לערכין פ"ב מ"ב. ועוד) וראה הערה הבאה.

(* ביד רמ"ה שם מתרץ דמש"כ בגמרא (ר"ה כא. א) כד חזיא דמשכא תקופת טבת עד שיתסר בניסן עברה. היינו „עד אורתא דשיתסר נגהי בשיבסר“: אבל ברמב"ם מפורש שם (ר"ב), „אם תהי' תקופת ניסן בששה עשר“.

** והאיחוד דתקופת תשרי בנוגע לזג, אולי ט"ל להרמב"ם דלא איכפת ולא מעברין בשביל זה מדלא הביאו ברפ"ד שם. וראה צפנ"ן שם ה"ב (וראה שם ה"ג). מנ"ח מצוה ד' טק"ו. ערוך לגר סנהדרין יג. א ד"ה רבי יוסי. ועוד.

אדא²⁶ שרק לפיו „לא תמצא תוספת במחזור כלל“. אם כך, לשם מה צריך הרמב"ם לומר שבהתייחס לענין של „שנה“ מתאים להלכה גם החישוב של „תקופת שמואל“, שאיננו כפי האמת?

תמצית ההסבר לכך היא:

מעצם הענין, שהרמב"ם מביא גם את „תקופת שמואל“ בהלכות קידוש החודש, רואים, שגם חישוב זה איננו רק דינה בתורת אמת, אלא גם מותאם לפסח ההלכה, שהיא „אמת לאמיתו“²⁷.

[וכך נרמזו בלשון הרמב"ם²⁸, שחשבון זה הוא האמת יותר מן הראשון“. כלומר, גם החשבון „הראשון“ – תקופת שמואל – הוא אמת, אך „חשבון זה“ – תקופת רב אדא – הוא „אמת יותר“²⁹].

ההוכחה לכך שגם החשיבות של „תקופת שמואל“ מתקבל להלכה היא: במספר הלכות הקשורות לחישוב תקופת החמה מתחשבים רק ב"תקופת שמואל". כגון: ברכת החמה, הברכה שמברכים כאשר רואים את החמה ביום של עונת ניסן בתחילת כל מחזור גדול (עשרים ושמונה שנים) כאשר התקופה היא „בתחילת ליל רביעי“³⁰, שאז החישוב הוא לפי תקופת שמואל ולא לפי תקופת רב אדא³¹.

[כך גם בענין שאלת גשמים³², והזדירות

(26) או י"ל, מדלא הוכיז הרמב"ם בפירוש דסמכינן על חשבון תקופת ר"א בנוגע לפסח* (והוכיז רק ש„סמכנו על מנין זה“), דס"ל כהדיעות דעכשיו אין חוששין להדין דפסח יהי' אחר התקופה דוקא (ראה פנ"י ר"ה כא, א ד"ה „בתוס' בד"ה עברה“ – פ"י ר"ה שם. חמרא וחי שם בשם הרא"ש). (27) ראה המשך תרס"ו ע' תלא ואילך. (28) בפ"י ה"ז.

(29) ובפרט להפ"י ברמב"ם (פ"ה ה"ב, וראה ספר המצות שם) ודבר זה הלכה למשה מסיני הוא כו' ובזמן שאין שם סנהדרין קובעין על פי החשבון הזה (המבואר בפ"י שם) שגם החשבון עצמו הוא הל"מ – וידוע השקו"ט בזה. (30) ברכות נ"ט, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י הי"ח. טוש"ע א"ח ס' רכט ס"ב.

(31) ראה שו"ת משאת בנימין ס' קא. שירי כה"ג לטור שם. שו"ת חת"ס א"ח סנ"ו. (32) תענית י, א. טוש"ע א"ח (ואדה"ז) ס' קיז ס"א.

(* ולכאורה דוחק לומר דסמיק עמ"ש בפ"י ה"ז. וראה הון עשיר שם.

חדשה מאתי תצא“⁶.

... רואים בפועל (כמדובר כמ"פ לאחרונה) שאומות העולם בכו"כ

מדינות מסייעים לבנ"י בעבודתם (ע"ד ויותר מכפי שהי' ביציאת מצרים), עד שגם במדינה ההיא שהיתה סגורה ומסוגרת ריבוי שנים, ולא נתנו ליהודים לצאת ממנה ולא איפשרו להם לקיים תומ"צ בשלימות וכו' – הרי לאחרונה נשתנתה מן הקצה אל הקצה, וכעת לא זו בלבד שמאפשרים ליהודים להתנהג כרצונם, ומאפשרים להם לצאת משם, אלא עוד יותר – מסייעים להם בכך.

עד שרואים כיום בפועל, שנוסף לזה שבנ"י עומדים „הכן כולכם“ לגאולה, גם אוה"ע עומדים „הכן כולכם“ שבנ"י יצאו כבר מהגלות וילכו לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

ונשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, באים מיד לתכלית השלימות ד"בא אל פרעה" בגאולה האמיתית והשלימה, שלימות הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין“, „והי' לך הוי' לאור עולם“⁷.

... דובר כמ"פ, שכבר „כלו כל הקיצין“⁸ וכבר סיימו הכל, והגאולה היתה צריכה לבוא כבר מזמן, ומפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל עדיין לא באה.

מזה מובן, שעכ"פ כעת, צריכה הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: זהו הזמן הכי נעלה („העכסטע צייט“) לגאולה האמיתית והשלימה!

... ברוחניות הענינים (עד לדרגות „הכי נעלות“) יש כבר שלימות הענינים עד גם לשלימות דגאולה (רוחנית), העיניים הרוחניות של יהודי רואים כבר את הגאולה; כעת צריך רק לפתוח את העיניים הגשמיות, שגם הם יראו את הגאולה כפי שהיא בגלוי לעיני בשר בזמן הזה ...

ובנוגע לפועל .. כל אחד יקבל על עצמו שהלימוד בתורתו של בעל

דערפון איז מובן, אַז עכ"פּ איצטער, דאַרף די גאולה קומען תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: ס'איז די העכסטע צייט אויף דער גאולה האמיתית והשלימה!

. . . ברוחניות הענינים (ביז אין די "העכסטע" דרגות) האָט מען שוין שלימות הענינים ביז אויך די שלימות פון גאולה (רוחנית), די עיניים רוחניים פון אַ אידן זעען שוין די גאולה; איצטער דאַרף זיין די פתיחה פון די עיניים גשמיים, אַז אויך זיי זאָלן זען די גאולה ווי זי איז בגלוי לעיני בשר אין דעם איצטיקן צייט . . .

ובנוגע לפועל . . . יעדערער זאָל אויף זיך אָננעמען אַז זיין לימוד בתורתו פון דעם בעל ההילולא זאָל אויך משלים וממלא זיין דאָס וואָס האָט געפעלט אין דער התפשטות והפצת המעינות צוליב דער מניעה ועיכוב בכח הדיבור פון דעם בעל ההילולא, סיי דורך דעם אייגענעם לימוד בדיבור און סיי אין הפצת המעינות חוצה צו אַנדערע.

(משיחות יום ד' 9 בא, ג' שבט, וש"פ בא, ו' שבט תשנ"ב)

החידוש דדורנו – הדור התשיעי לגבי כל הדורות שלפני זה, עד לדור שלפנ"ז (דור השמיני): מכיון שהגאולה לא באה אז בפועל, ה"בא אל פרעה" (הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין"¹ למטה) לא ה' בתכלית השלימות כנשמה בגוף בריא (היתה הסתלקות הנשמה מן הגוף, וגם הנשמה בגוף היתה במצב ש"הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – נעשה תומ"י "נתלו המאורות", שלא זו בלבד שלא חסר ח"ו במאורות הגדולים דגילוי תושב"כ ותושבע"פ², אלא אדרבה – נוספת בזה שלימות נעלית יותר [לא באופן ד"כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב"³, להיותו למעלה מזה], באופן שכנשמות בגופים מקבלים בפנימיות "אתפריעו כל נהורין" ש"נתלו" עתה, עי"ז שמשיח צדקנו בא מיד, "שלח נא ביד תשלח"⁴, וילמד תורה את כל העם כולו⁵, עד "תורה

בשתיית מים בשעת התקופה³³, שבהלכות אלו מתחשבים רק ב"תקופת שמואל"³⁴.

ה. כיצד ייתכן שראש חודש יהיה ביום שלא בו מולד הלבנה

הדברים יובנו על-ידי הסבר על ענין נוסף בקידוש החודש שאיננו מובן, לכאורה: "בית דין³⁵ שקדשו את החודש, בין שוגגים בין מוטעין בין אנוסים (לפי גירסה אחרת³⁶: מזידין) הרי זה מקודש וחייבין הכל לתקן המועדות על היום שקדשו בו".

ולכאורה, הענין של ראש-חודש (מלשון חידוש) קשור לחידוש הלבנה (המולד), וכיצד ייתכן, אפוא, שהיום שבו לא היה מולד יהיה ראש חודש, מפני שבית-דין קדשוהו?

הרמב"ם³⁷ מסביר, שהטעם להלכה זו, ש"חייבין הכל לתקן המועדות על היום שקדשו בו" הוא, מפני ש"מי שצויה לשמור המועדות הוא צוה לסמוך עליהם". אך זהו טעם מספיק לכך שצריך לסמוך על קידוש החודש שעל-ידי בית-דין, אך עדיין לא מובן עצם העניין: כיצד נעשה יום זה לראש חודש, אם המולד הוא ביום אחר?"

ו. ראש חודש – לפי מולד הלבנה שלמעלה.

ההסבר האפשרי לכך הוא:

חמה ולבנה ועניניהם כאן למטה נגרמים ו"משתלשלים", ככל הענינים שלמטה, מבחינת "חמה" ו"לבנה" שלמעלה, ולכן, הענין שיום מולד הלבנה נקבע לראש-חודש, תלוי בעיקר במולד הלבנה שלמעלה.

אך כיוון שהבנתנו וידיעתנו בענינים שלמעלה נעשות על-ידי התבטאותם כאן למטה, הורתה לנו התורה שנקבע את ראש חודש לפי מולד הלבנה שלמטה (על-ידי הראיה או על-ידי חישוב), כי מכך אנו יודעים שאו חל מולד הלבנה שלמעלה.

אבל במקרה שבית-דין קבע את ראש חודש ביום אחר, והתורה ציוותנו "לסמוך עליהם", הרי זאת הוכחה, שדוקא ביום זה, שתורת אמת קבעה אותו כ"ראש חודש", חל מולד הלבנה שלמעלה.

[ולמטה חל מולד הלבנה ביום אחר, מפני שהעולם התחתון אינו ראוי³⁸ אז³⁹ מסיבות שונות, שההשפעה של "בחינת לבנה שלמעלה" תבטא בלבנה שלמטה באותו זמן].

כך הוא הדבר לגבי ההלכות הנ"ל הקשורות לתקופת החמה (ברכת החמה וכדומה): ההלכות של תורת אמת קשורות, בעיקר, לתקופת החמה שלמעלה. לכן אין שום קושי בכך שבהלכות אלו מתחשבים בחישוב של "תקופת שמואל", למרות שהחישוב האמיתי לתקופה שלמטה הוא לפי "תקופת רב אדא", מפני שכאשר תורת אמת קובעת, שפעם בעשרים ושמונה שנה ההלכה היא כך וכך, והיא קשורה לתקופה זו, הרי זאת הוכחה, לכך, שזמן זה הוא בהתאם לתקופה שלמעלה, אך מסיבות שונות מתבטאת תקופה זו למטה בזמן אחר (ל"תקופת רב אדא")⁴⁰.

ז. "אין מקרא יוצא מידי פשוטו".

לאחר כל הדברים הללו עדיין נדרש הסבר:

38) להעיר מהשייך לנדודי, לכאורה. ונת' באופן אחר לגמרי (בנוגע החילוק בזמנים ומועדים שישנו תמיד) – שו"ע אדה"ז מהד"ת ס"א ס"ח. תורת חיים (לאדהאמ"צ) שמות שמש, ב ואילך. – ו"ל.

39) נד"ז מצינו (ויתירה מזה): והיה הגשם גו' הורידן ברחמים כו' גשמי ברכה כשלא חזרו היו למבול (ו"ח נח כב, א. רש"י נח ז, יב).

40) להעיר מספר הוכחות (להרה"צ ר' צדוק הכהן קונטרס משיב הטענה על חשבון העבור והתקופה. ספר העבור לראב"ע שם בסופו.

בכל הענינים שבתורה ובמיוחד באלה הקשורים להלכה במעשה בפועל, אין מקרא יוצא מידי פשוטו, וצריך לקיים את ההלכה כפשוטה, למרות שכל ענין בעולם ובתורה נובע משורש רוחני למעלה.

וזאת לא רק לגבי קיום המצוות, שרק על-ידי קיומן כפשוטן, "זוכים לקבל" את הענינים הרוחניים שבמצוות (כגון מצוות תפילין, שרק על-ידי קיומה כפשוטה מורידים לעולם את השפע של דרגת ד' מוחין וכו'), אלא גם לגבי כל הענינים הנאמרים בתורה, אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴¹.

לפי זה קשה להבין: בענין של "הרואה חמה בתקופתה" הכולונה היא לתקופת החמה בגשמיים, וכיצד ייתכן לברך את ברכת "עושה מעשה בראשית"⁴² על התקופה שלמעלה, כאשר כאן למטה אין בזמן זה שני בתקופת חמה (בגשמיים)⁴³?

ה. ההבדל בין ענין ראש-חודש לברכת החמה

למרות שגם בקידוש החודש הכרחי לומר (כדלעיל בסעיף ו') שקביעת ראש-חודש איננה תלויה במולד הלבנה שלמטה, בכל זאת יש הבדל בין העניין של ר"ח לבין תקופת החמה.

אמנם ראש-חודש תלוי במולד הלבנה, אך בכל זאת עצם מהותו של ראש-חודש איננו מציאות של העולם, אלא מציאות של התורה⁴⁴, שזהו יום קדוש, שיש בו קרבנות

(41) ולכן כאשר חכמי אומות אומרים ע"ד מאורע וענין בעולם שהוא שונה ממש"ג בתורה – א"פ לתוך שבתורה מדובר רק ברוחניות הענינים. וכמדובר כמ"פ ההכרח לזה מסיפור הש"ס (בכורות ה, ב) שגם כאשר אמרו חכמי אור"ע שהבחינו שחשש מתעבר לתלת שנה ענה להם ר"י בודאות שאינו, והביא הוכחה מפורטת וק"ו שהוא, "לשב שני" (והמדובר ה' בעיבור דנחש כפשוטו).

(42) ב' ג' בהברכה – הובאו באנציקלופדי' תלמודית בערכו. וראה לקו"ש ח"י ע' 187.

(43) ראה שו"ת חת"ס שם דנשאר בצע"ג דדברי הרמב"ם סתרי אהודי. (ועיי"ש שכתב, איך נברך וע"פ אמת אין כאן שום תקופה).

(44) בפרט לביאור הרגובי בנוגע למולד הלבנה (צפע"ג לרמב"ם ריש הל' קד"ח) שמדגיש הרמב"ם, במראה הנבואה.

ראש-חודש וכו', שבית-דין קידש אותו⁴⁵ או "קדשוהו שמים"⁴⁶. לפיכך נקל להבין שמציאותו של ראש-חודש תלויה במולד שלמעלה, גם כאשר המולד שלמטה הוא בזמן אחר.

ואילו "חמה בתקופתה" היא מציאות שאיננה נוצרת על-ידי דיני התורה, התלויים בה, אלא על-ידי מהלך החמה, ונקבעת על-ידי כך שהחמה נמצאת בזמן זה באותו מקום שבו היתה בעת בריאתה.

ואין מובן: בדין תורה עצמו קובעת המציאות שלמטה (כדלעיל בסעיף ז), וכיצד ייתכן, איפוא, לבצע את ברכת החמה על החמה בתקופתה שלמעלה?

והקושיה גדולה יותר: ההלכה על ברכת החמה חלה כאשר הוא, "וראה חמה בתקופתה", וכאשר אין רואים את החמה הגשמיית, אסור לברך את הברכה⁴⁷:

האם תלויה הברכה בראית החמה הגשמיית, למרות שהיא איננה בתקופתה, ומברכים על כך שהחמה הרוחנית היא בתקופתה?⁴⁸

(45) ולדעת הרמב"ם אמירת ב"ד מקודש – מעכב – שם פ"ב ה"ח (ושם, שאין הראי' קובעת אלא ב"ד שאמרו מקודש הם שקובעין"). וראה ספהמ"צ שם. וראה השגות הרמב"ם שם. ולהעיר שגם לדעת הרמב"ם שם שאין קידוש ב"ד מעכב, הרי צריכים ב"ד עכ"פ לחשוב בהן ולהסכים בהן.

וזה שאנו מחשבין בזמן הזה כו' אנו מחשבין לידע יום שקבעו בו בני ארץ ישראל איזה יום הוא, וקביעות בני ארץ ישראל אותו הוא שיהי' ר"ח או יו"ט לא מפני החשבון שאנו מחשבין (שם ספ"ה). ובאריכות יותר בספר המצות שם, אבל מפני שב"ד הגדול שבארץ ישראל כבר קבעוהו זה היום ר"ח או יו"ט ומפני אמרם כו' כמו שבא בפירוש אלה מועדי ה' .. שיאמרו הם כו'.

(46) ר"ה כד, א. (במשנה). סנה' יוד, ב, בחודש שלא נראה בזמנו, וכ"ה דעת הרמב"ם שם פ"ב ה"ח. ראה פירוש שם. וראה צפע"ג הל' קד"ח שם. פ"ב ה"ח. פ"ה ה"א. מכתבי תורה מכ' סג.

(47) ראה שו"ת חת"ס שם בתחלתו. שו"ת א"ח שם סק"ג. שו"ת א"ח מערכת ברכות ס"ב אות יח. פאת השדה סל"ג.

(48) להעיר מהסברא ד,ת"ח אה"ד בשו"ת חת"ס שם לברך אפילו לא תראה החמה. וראה שו"ת שם. בשו"ת כתב סופר (או"ח סל"ד) פוסק כהפמ"א (הובא בשו"ת שם). וראה קונטרס תקופת החמה וברכתה (להר"מ טוקצינסקי) ס"ד וה'.

מזה, באופן אִז אֵלס נשמות בגופים נעמט מען אויף בפנימיות „אתפריעו כל נהורין" וואָס „נתלו" איצטער, דורך דעם וואָס עס קומט גלייך משיח צדקנו, „שלה נא ביד תשלה"⁴⁹, וילמד תורה את כל העם כולו⁵⁰, ביו „תורה חדשה מאתי תצא"⁵¹.

. . . מ'זעט בפועל (ווי גערעדט כמ"פ לאחרונה) ווי די אומות העולם בכו"כ מדינות זיינען מסייע אידן אין זייער עבודה (ע"ד און נאָכמער ווי ס'איז געווען באַ יציאת מצרים), ביז אַז אויך מדינה ההיא וועלכע איז געווען סגורה ומסוגרת אַ ריבוי שנים, און מ'האָט פון דאָרט ניט אַרויסגעלאָזט אידן און זיי ניט דערלאָזט צו מקיים זיין תומ"צ בשלימות וכו' – איז לאחרונה נשתנה געוואָרן מן הקצה אל הקצה, און איצטער איז ניט נאָר וואָס מ'לאָזט אידן זיך פירן דאָרט ווי ביי זיי קומט אויס, און מ'לאָזט זיי פון דאָרט אַרויספאָרן, נאָר נאָכמער – מ'איז זיי דערצו מסייע.

ביז אַז מ'זעט היינט בפועל אַז נוסף לזה וואָס אידן זיינען „הכן כולכם" צו דער גאולה, שטייען אויך די אור"ע „הכן כולכם" אַז אידן זאָלן שוין אַרויסגיין פון גלות און גיין אין ארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

און נשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, קומט מען גלייך צו תכלית השלימות פון „בא אל פרעה" בגאולה האמיתית והשלימה, די שלימות הגילוי פון „אתפריעו כל נהורין", „והי' לך הוי' לאור עולם"⁷.

. . . מ'האָט גערעדט כמ"פ, אַז ס'איז שוין „כלו כל הקיצין"⁸ און מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און די גאולה האָט שוין פון לאַנג געדאַרפט קומען, און מפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל איז זי נאָך ניט געקומען.

(4) שמות ד, יג.

(5) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.

(6) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

(7) ישעי' ס, יט.

(8) סנהדרין צז, ב.

... השייכות דמאורעות אלה לבנ"י היא – הידיעה ש"הגיע זמן גאולתכם", שלכן, עמדו הכן כולכם לקבלת פני משיח צדקנו, כולל ובמיוחד ע"י ההוספה בעניני תומ"צ, אשר, ע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה"⁶.

(משיחות ש"פ בא, ד' שבט תנש"א)

(6 רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

סא

דער חידוש פון אונזער דור – דער דור התשיעי לגבי כל הדורות שלפני זה, ביז אויך בדור שלפנ"ו (דור השמיני): וויבאלד אז די גאולה איז דעמולט ניט געקומען בפועל, איז דער "בא אל פרעה" (דער גילוי פון "אתפריעו כל נהורין"¹ למטה) ניט געווען בתכלית השלימות אלס נשמה בגוף בריא (ס'איז געווען די הסתלקות הנשמה מן הגוף, און אויך די נשמה בגוף איז געווען במצב אז דער "הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ בדורנו זה – דער דור האחרון פון גלות ודור הראשון פון גאולה – ווערט תומ"י "נתלו המאורות", אז ניט נאָר וואָס עס פעלט ניט ח"ו אין די מאורות הגדולים פון גילוי תושב"כ און תושבע"פ², נאָר אדרבה – עס קומט צו נאָך אַ העכערע שלימות בזה [ניט באופן פון "כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב"³, זייענדיק למעלה

(1) זח"א רי, א.

(2) ראה של"ה בהקדמתו טז, סע"א. מס' שבועות שלו קצא, א. וראה לקו"ת שה"ש יא, ד. אוה"ת בראשית יד, א. לו, סע"ב. במדבר ע' מו. מג"א (בהוצאת תש"נ – ע' קמט). נ"ך ע' ריו.

ועוד. וראה לקו"ש ח"ל ע' 10 ואילך.

(3) זח"ג כה, רע"א.

לקוטי

כא

שיחות

ט. חשוב התקופות מתבסס על "שנת תוהו"

כדי להבין זאת יש להקדים ולומר, שחישוב התקופות, הן לפי תקופת שמואל והן לפי תקופת רב אדא, איננו מתחיל בתקופה הראשונה שלאחר בריאת העולם, אלא מהתקופה של "שנת תוהו" שלפני בריאת העולם⁴⁹.

ההסבר לכך הוא:

לגבי המחלוקת⁵⁰ בין רבי אליעזר ורבי יהושע, אם העולם נברא בתשרי או בניסן, מוסבר⁵¹ במספר מקומות (ויש גורסין⁵² כך ב"תוספות"⁵³), ששתי הדעות הן אמת: בניסן עלה במחשבה לברוא את העולם, והבריאה בפועל היתה בתשרי.

לגבי תקופות אנו סוברים כרבי יהושע, שבניסן נברא העולם, ולכן מחשבין את תקופת ניסן של "שנת תוהו" (שלפני תשרי) כאשר עלה במחשבה לברוא.

לפיכך לגבי ברכת החמה, מתחשבים בתקופה שלמעלה, למרות שה"תקופה" בגשמיות היא בזמן אחר. וכך מובן גם לגבי שאר ההלכות הקשורות לתקופה, שהן רק לפי "תקופת שמואל", התקופה שלמעלה, מפני שהתחלה והיסוד לכל חישוב התקופות הוא ענין של תקופת תוהו⁵⁴, של עלה במחשבה⁵⁵

(49) ראה תוד"ה לתקופות (ר"ה ח, א ואילך), פירוש להרמב"ם הל' קדה"ח פ"ט ה"ג. ופ"י. ועוד. (50) ר"ה י, ב.

(51) ראה נהר שלום סדר כוונת ר"ה קרוב לסופו. (52) הובא בשו"ת בני ציון ח"א סי"ד אות טז.

(53) ד"ה כמאן (ר"ה כו, א). ולפנינו הגי' להיפוך. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 518 (ס"ד) ובהערות שם.

(54) משא"כ חשבון המולדות והשנים אף שג"ו מוגין ממולד תהו – בהר"ד (רמב"ם שם פ"ו ה"ח. תוס' שם.

ובכ"מ). הרי זהו בעיקר כיון שיום אחד בשנה חשוב שנה, וכ"ש חמשה ימים (ראה תוס' שם. פירוש לרמב"ם שם.

ובכ"מ. נשמנו באנציקלופד' תלמודית ערך בהר"ד), היינו מצד מציאות הבריאה והמולד בפועל. ועוד ועיקר: הרי בזה אין נפק"מ בפועל לחשבון המולדות, משא"כ בנוגע

חשבון התקופות. עי' תוס' שם. וראה בפירוש שם (פ"ט ה"ג. פ"י ה"א) יסוד עולם שם (פ"ד). ועוד.

(55) כו"כ מצוות דינים פס"ד תלויים במחשבה דוקא.

לברוא, ולכן אין הכרח שגם התקופה שבמעשה תהיה באותו זמן.

מצד שני מובן, שהתקופה שלמעלה משפיעה, ברוחניות, גם על החמה שלמטה, ולכן כרוכה ברכת החמה בראיית החמה הגשמית.

י. התקופה שלמעלה שווה לתקופה שלמטה בעניני התורה

לפי האמור לעיל יש להבין את הצד השני: אם התקופה שלמעלה היא רק לפי החישוב של "תקופת שמואל", ולא לפי "תקופת רב אדא", שחישובו הוא רק לגבי התקופה שלמטה,

כיצד ייתכן לומר, שציווי התורה שפסח יחול דוקא באביב (דבר המתאפשר רק לפי "תקופת רב אדא" ולא לפי "תקופת שמואל, כבסעיף ד') קשור רק בתקופה שלמטה?

ההסבר לכך הוא:

הסיבה לכך שהתקופה שלמטה היא בזמן שונה מן התקופה שלמעלה, היא מפני שהעולם אינו ראוי אז לקבל את השפעת התקופה שלמעלה, הנעלית מן העולם בזמניה.

דברים אלו אמורים כאשר מדובר במציאות של העולם. אך הענין של פסח (,שיהיה הפסח בזמן האביב") הוא מציאות של התורה, ולכן נקבעת התקופה שלמטה באותו זמן שהיא למעלה, כלומר, פסח הוא באביב תמיד גם לפי התקופה שלמעלה.

לא כך הדבר לגבי עניני העולם, שבהם השפעת התקופה שלמעלה שונה לפי "תקופת שמואל".

יא. כך יובנו דברי הרמב"ם

לפי זה יובנו דברי הרמב"ם ש,סמכנו על מנין זה" לגבי הדין שהשנה צריכה להיות כזו שחודשה יחול באביב – גם לפי החישוב של "תקופת שמואל" שלגבי הדין המתייחס לפסח (שפסח יחול באביב) הכרחי להזדקק לחישוב של "תקופת רב אדא".

כיוון שבעניני העולם, השפעות התקופה צריכה להיות מותאמת גם לפי תקופת שלמעלה הן לפי „תקופת שמואל“, הרי שמואל. ההלכה בקשר ל„שנה“, מציאות בעולם, (משיחת אהש"פ תשי"ג)

הוספה

בשורת הגאולה

יד.

והדגשה יתירה בנוגע להכנה להגאולה ע"י חיזוק האמונה והבטחון והצפי' לגאולה, „אחכה לו בכל יום שיבוא“¹ – כלשון בעל ההילולא²: עמדו הכן כולכם לקבל פני משיח צדקנו.

ובפרט בשנה זו, „הי' תהא שנת נפלאות אראנו“, ולאחרי שכבר ראו נסים ונפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד – יציאתם של רבים מישראל ממדינה ההיא לארץ ישראל, ועי"ז גם קירובם ליהדות תורה ומצוותי', שענין זה הוא מעין ודוגמא והכנה קרובה לקיום היעוד³ „קהל גדול ישובו הנה“.

ובזה ניתוסף עוד יותר בימים האחרונים ממש:

המאורעות דימים האחרונים בהענין ד„מלכיות מתגרות זו בזו“ מדגישים שנמצאים בסמיכות ממש להגאולה, כמבואר במדרשי חז"ל⁴ שענין זה הוא מסימני הגאולה.

ובלשון המדרש⁵ „שנה שמלך המשיח נגלה בו . . . מלך פרס מתגרה במלך ערבי . . . וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלין . . . ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . הגיע זמן גאולתכם“.

. . . ובנוגע לפעולותיהם של שונאי ישראל שמנסים לפגוע ח"ו – אין בהם ממש, ולא יעלה הדבר בידם,

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי', יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

(1) עיקר הי"ב מי"ג עיקרים.

(2) „היום יום“ ט"ו טבת. ובכ"מ.

(3) ירמ' לא, ז.

(4) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.

(5) יל"ש ישעי' רמז תצט.